

विश्वव्यापी खाद्य संकट रोक्दै-

विश्वलाई खुवाउने श्रमिकको अधिकार र जविकाको रक्षा गर्न ।

IUF एसिया/प्रशान्त
विश्व खाद्य दिवस २०२०

जुन २०२० मा, संयुक्त राष्ट्र संघले चेतावनी दियो कि हामी ५० वर्षमा सबैभन्दा खराब विश्वव्यापी खाद्यान्न संकटको सामना गरिरहेका छौं ।

कोभिड-१९ महामारीले सबै देशहरूमा खाद्यान्न आपूर्तिमा असर पारेको छ, जनताको आवागमनमा प्रतिबन्ध लगाइएको छ, यातायात र वितरणमा अवरोध छ र सीमाको बन्द हुँदा अभाव र मूल्य बढ्दो छ ।

यातायात र वितरणको अवरोधले कृषि र बालीको बिक्री दुबैलाई असर पार्छ, शहरहरूमा अभाव र खेतहरूमा उत्पादन बचत । अधिशेष कृषि उत्पादन प्याँकिन्छ, ठूलो मात्रामा नष्ट हुन्छ जबकि लाखौं मानिस भोकाउँछन् । यस क्षेत्रका लाखौं, अनौपचारिक क्षेत्रका सडक विक्रेताहरू र गृह आधारित खाद्य श्रमिकहरूले आफ्नो जीविका गुमाएका छन् । मौसमी र आप्रवासी कामदारहरूले आवागमनमा प्रतिबन्धको सामना गर्छन् । खेत, फार्म र बगैँचामा श्रमिकको अभाव पैदा गर्दछ । यो ज्यान गुमाउने मजदुरहरू र उनीहरूका परिवारका लागि जीविकाको खतराले उनीहरूलाई बढ्दो महामारीमा अझ बढी जोखिममा पुर्याउँछ ।

यस महामारी बढेको समयमा खाद्य प्रशोधन, मांस प्रशोधन र पेय उत्पादन उद्योगमा कामदारहरूलाई, आवश्यक कामदार घोषित गरियो:- लकडाउनमा जनतालाई खुवाउने । एक उद्योगमा कामदारहरू आवश्यक पर्ने, तर कामदारहरू आवश्यक नपर्ने होइनन् । मान्यता र सम्मान अस्वीकृत भयो, उनीहरूको योगदानलाई महत्व दिइएन वा बेवास्ता गरियो । महामारीमा प्रायः रोजगारदाताहरू प्रतिष्ठानको क्षति सीमित गर्न र ब्रान्डको छविलाई सुरक्षित राख्न छिटो सारिए, कोभिड-१९ को फैलावट सिमित गर्न र कामदारहरूलाई बचाउन ढिलो ।

असुरक्षित रोजगारीले मजदुरहरूको सुरक्षालाई कमजोर बनाएको छ र उनीहरूलाई अझ बढी जोखिममा पार्छ, आउट सोर्सिंग र आकस्मिकता बढेको छ । मासु प्रशोधन उद्योगले संसारलाई देखाउँदा:- श्रमिकहरूको जोखिम लाभदायक छ, कामदारहरूको सुरक्षा छैन । खाना र पेय पदार्थको कारखानाको प्रकोप बढ्दै गएपछि पनि थुप्रै देशका सरकार र रोजगारदाताहरूले युनियनहरूमा आक्रमण गरे र युनियनका सदस्य भएकोमा कामदारहरूलाई सजाय दिने हरेक अवसर लिए । एक सुरक्षित कार्यस्थलको अधिकारको लागि संघर्ष गरिरहेका युनियनहरू, जबकि उनीहरूका सदस्यहरूले विश्वलाई खुवाइरहेका छन् ।

यो बढ्दो संकटको प्रतिक्रियाका रूपमा विश्व खाद्य प्रणालीमा प्रभुत्व जमाउने विश्वव्यापी कृषि, खाद्य निगमहरूले अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई पुनर्स्थापित गर्न र आफ्नो नाफा पुन प्राप्त गर्न कोशिस गरिरहेका छन् । प्रणाली उनीहरूले पुनर्स्थापना गर्न खोज्दछन् । उच्च मूल्य ब्रान्ड र कमोडिटी मूल्यहरूमा आधारित, कम आय र ग्रामीण दरिद्रता, उच्च उत्पादकता र विषाक्त कीटनाशक, अस्थिर औद्योगिक कृषि र वातावरणीय विनाश । यो त्यस्तो प्रणाली हो जसले प्रत्येक वर्ष कीटनाशक विषको प्रयोगले लाखौं घटना

निम्त्याउँछ । २,५०००० भन्दा बढीको मृत्यु हुन्छ । यस्तो प्रणाली जसमा ८२० मिलियन मानिसहरू महामारीमा भोकमरीमा जीवन बिताइरहेका थिए । जसलाई “पुरानो खाद्य असुरक्षा” भनिन्छ । कृषि मजदुरहरू, सीमान्त किसानहरू र उनीहरूको समुदाय दीर्घकालीन खाद्यान्न असुरक्षाबाट ग्रस्त हुनेहरू हुन् । विश्वलाई खुवाउँने, तर आफैलाई खुवाउन असमर्थ ।

विश्व खाद्य प्रणाली महामारीको पहिले संकटमा थियो । यो त्यस्तो प्रणाली हो जसमा विश्वको सबैभन्दा ठूला चिया ब्रान्डले चियाको ठूलो प्याला दिने वाचा गर्न सक्दछन् जबकि चिया रोप्ने मजदुरहरूलाई पानी र सरसफाइको आधारभूत मानव अधिकारको इन्कार गर्छन् । यस्तो प्रणाली जसमा सुपरमार्केटले केराको आधा भन्दा बढी मूल्य छुट मूल्यमा हडपछ जबकि केरा बागवानी कामदारहरूलाई विषादीको साथ विष दिइन्छ र युनियनहरू गठन गर्दा निर्दयी सजाय दिइन्छ । एक प्रणाली जसमा विश्वको समुद्री खानाको आपूर्ति विशाल ओभर फिशिंग र कुनै पनि समुद्री जीवनको निर्णयमा निर्भर गर्दछ । जुन त्यस मार्गमा जान्छन । माछा मार्ने काममा बेचबिखन र जबरजस्ती श्रममा निर्भर रहँदा र समुद्री खाना प्रशोधन कारखानाहरूमा असुरक्षित, असुरक्षित काम भएका छन् ।

विश्व खाद्य प्रणाली एक प्रणाली हो जुन ग्रामीण गरिबीमा निर्भर गर्दछ । क्षेत्रहरू लाखौं करोड बच्चाहरूलाई खेत, फार्म र बगैचामा शोषण गर्न, जबकि टुक्रा दर मजदूरी प्रणालीले बच्चाहरूलाई बाच्नको लागि पर्याप्त पैसा कमाउन, उनीहरूको अभिभावकको साथ काम गर्न बाध्य गर्दछ । बाँच्न पुग्ने ज्याला, एक जीवित मजदूरी छैन । पितृसत्तात्मक र महिलाहरूको संस्थागत कमजोरमा बनेको एउटा प्रणाली, यौन उत्पीडन र हिंसाको साथ यति प्रचलित यसलाई अपमानजनक अपराधको सट्टा “संस्कृति” भनिन्छ । एक प्रणाली जसलाई बहुमतको रूपमा विश्वलाई खुवाउनको लागि, महिलाको बिरुद्ध भेदभाव र सीमान्तकृत आफ्नो शक्ति दश गुणा लगाउँदछन् । एउटा प्रणाली जुन महामारीको अगाडि स्पष्ट रूपमा बिग्रिएको थियो । यो एक प्रणाली हो जुन स्थिर गर्न आवश्यक छैन । यो बदल्नु पर्छ ।

नीतिगत सल्लाह, सरकारी कार्ययोजना र खोपहरूका प्रतिज्ञाहरूको सबै गडबडीमा संयुक्त राष्ट्र वातावरणीय कार्यक्रम (UNEP) ले अप्रिल २०२० मा एक रिपोर्ट प्रकाशित गर्यो र यो महामारी हाम्रै कारणले भएको थियो भनेर वर्णन गर्यो र यदि हामी परिवर्तन गर्ने छैनौं र हामी यसरी नै खेत खेती गर्छौं र विश्वलाई खुवाउँछौं भने हामी अर्को महामारी पनि सिर्जना गर्नेछौं ।

युएनईपीको रिपोर्टले मानव क्रियाहरूको वर्णन गर्दछ जुन उपन्यास कोरोना भाइरस जस्तो कोभिड-१९ को कारणले उपन्यास कोरोना भाइरस जस्ता रोगहरूको उद्भव र फैलावट गर्दछ । यी “रोग चालकहरू” मा जलवायु परिवर्तन, वातावरणीय विनाश, औद्योगिक कृषि, पशु प्रोटीनको माग, र हाम्रो खाना आपूर्ति समावेश छ । अर्को शब्दमा, विश्व खाद्य प्रणालीले यस महामारीलाई बनाउन सहयोग गर्यो । यसका सबै खराब पक्षहरूमा यो रोग ड्राइभर हो ।

अर्को महामारीलाई रोकथाम गर्न र विश्वव्यापी खाद्यान्न संकट रोक्न हामीले विश्व खाद्य प्रणालीको पुनर्निर्माण गर्नु हुँदैन, तर पर्यावरण र सामाजिक रूपले दिगो खाद्यान्न प्रणाली सिर्जना गर्नु पर्दछ ।

महिलालाई सामना गर्ने व्यापक हिंसा, भेदता र बहिष्करण हटाउन हामीलाई एउटा प्रणाली दिगो, न्यायसंगत र लचिलोपना चाहिन्छ ।

हामीलाई खाद्य र पोषणको सार्वभौमिक अधिकारबाट सुरु गरेर सामाजिक संरक्षण र व्यापक अधिकारहरूमा आधारित दिगो खाद्यान्न प्रणाली आवश्यक छ

हामीलाई खाना प्रणाली चाहिन्छ जुन हामी बाँचिरहेका छौं कमजोर प्राकृतिक इकोलजी र जलवायुले सँभाल्छ ।

हामीले खानेकुरा र पेयकर्मिहरूको अधिकारहरूको सम्मान गर्ने पर्छ :

काममा कामको सुरक्षा ।

काममा सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै ।

काममा लैंगिक समानता बढावा दिँदै ।

काममा सामूहिक सौदाबाजीको सम्मान गर्दै ।

काममा उचित तलब दिँदै ।

विश्वव्यापी खाद्य संकट रोक्नको लागि,

हामीले खेत, खेत र बगैँचामा बाल श्रम समाप्त गर्नु पर्छ ।

हामीले खेत, खेत र बगैँचामा जबरजस्ती श्रम समाप्त गर्नु पर्नेछ ।

हामीले खेत, खेत र बगैँचामा महिलाहरू विरुद्ध हिंसा अन्त्य गर्नु पर्दछ ।

हामीले खेत, खेत र बगैँचामा हानिकारक कीटनाशकहरूको अन्त्य गर्नु पर्दछ ।

हामीले खेत, खेत र बगैँचामा वातावरणीय विनाशको अन्त्य गर्नु पर्दछ ।

विश्वव्यापी खाद्य संकट रोक्नको लागि,

फार्म, खेत र बगैँचामा काम गर्नेहरूसँग खाना र पोषणको अधिकार हुनु पर्दछ ।

फार्म, खेत र बगैँचामा काम गर्ने मजदुरहरूको जग्गा र आवासको अधिकार हुनु पर्दछ ।

फार्म, खेत र बगैँचामा काम गर्ने मजदुरहरूको उचित ज्यालाको अधिकार हुनु पर्दछ ।

फार्म, खेत र बगैँचामा काम गर्ने मजदुरहरूको यूनियनमा सम्मिलित हुन अधिकार हुनु पर्दछ ।

विश्वव्यापी खाद्य संकट रोक्नको लागि,

मत्स्यपालन कर्मिहरूको यूनियनमा सम्मिलित हुने अधिकार हुनु पर्दछ ।

माछा पालन व्यवसायमा सामाजिक सुरक्षाको अधिकार हुनु पर्दछ ।

मत्स्यपालन गर्ने कामदारहरूको सुरक्षित कामको अधिकार हुनु पर्दछ ।

माछा पालन गर्ने मजदुरहरूको जीविकाको अधिकार हुनु पर्छ ।

मत्स्यपालन कर्मिहरूसँग दिगो माछा पालन गर्नु पर्छ ।

विश्वव्यापी खाद्य संकट रोक्नको लागि,

सीमान्त किसान र कृषि मजदुरहरूलाई सामाजिक सुरक्षा चाहिन्छ ।

सीमान्त किसान र कृषि मजदुरहरूलाई जीविका सुरक्षा चाहिन्छ ।

सीमान्त किसान र कृषि मजदुरहरूलाई वातावरणीय संरक्षणको आवश्यकता छ ।

सीमान्त किसान र कृषि मजदुरहरूलाई जलवायु कार्यको आवश्यकता छ ।

विश्वव्यापी खाद्यान्न संकट रोक्नको लागि हामीले अधिकारमा आधारित, दिगो विश्व खाद्य प्रणालीको आवश्यक पर्ने सामूहिक कार्य गर्न आवश्यक छ ।